

Nya upplagor

Den akutte patient

392 sidor

Andra upplagan

Författare: Torben Callesen, Kristian Antonsen, redaktörer**Förlag:** Munksgaard Danmark; 2010
ISBN 978-87-628-0777-8

Kardiovaskulär intensivmedicin

468 sidor

Andra upplagan

Författare: Olav Stokland**Förlag:** Cappelen Damm; 2011

ISBN 978-82-02-32785-9

Kvinnohjärtan. Hjärt- och kärlsjukdomar hos kvinnor

384 sidor

Andra upplagan

Författare: Karin Schenck, redaktör**Förlag:** Studentlitteratur; 2011

ISBN 978-91-44-06755-1

Åldrandets psykologi

349 sidor

Åttonde upplagan

Författare: Lars Tornstam**Förlag:** Norstedts; 2011

ISBN 978-91-1-302970-2

andra omstridda ämnen har behandlats av vetenskapsmän ska läsa boken. Naomi Oreskes är välkänd i USA för sin forskning om global uppvärmning, för vilken Al Gore citerar henne i filmen »En obekväm sanning«. I bokens kapitel om försumning hänvisas flera gånger till två svenska vetenskapsmän: professor Bert Bolin, FN:s klimatpanel IPCC:s grundare, och Svante Odén, sura regnets upptäckare.

Den som vill läsa en negativ recension av boken kan hitta en sådan på den högersinnade tankesmedjan George C Marshalls webbplats. Boken är ju en attack på tre av dess grundare, däribland Frederick Seitz.

Jag har skrivit en bok om »visslare«, det vill säga om individer som vågar slå larm. »Merchants of doubt« påminner mig om att även enstaka personer som går tvärtemot etablerade sanningar bör granskas, i varje fall om de utnyttjas av en industri som vill förvirra och skapa osäkerhet.

Margaret von Platen

författare och journalist,
senaste boken »Sanningssägare
eller karriärst. En bok om civilkurage«

I vit rock mot kortsiktig vinst

WHITE COAT, BLACK HAT

Adventures on the dark side of medicine

224 sidor

Författare: Carl Elliott**Förlag:** Beacon Press, Boston; 2010

ISBN 978-0-8070-6142-8

Vart är läkarkåren på väg i samarbetet med industrin? frågar sig författaren till denna nyutkomna bok. Han är läkare och bioetiker utbildad i USA och Skottland och har tidigare skrivit flera böcker på temat medicinsk etik med tonvikt på läkarnas samre med läkemedelsindustrin. Bokens titel och omslaget ger en tydlig fingervisning om innehållet, det vill säga en kritisk granskning av läkemedelsindustrins utveckling mot kortsiktiga vinstmål och ett hänsynslöst utnyttjande av »alla« till buds stående marknadsföringsmetoder. Det sistnämnda exemplifieras av fall där läkare beredvilligt låtit sig köpas av industrin, ibland på bekostnad av både patientsäkerhet och den medicinska ändamålsenligheten.

Men Elliott gör också en självkritisk granskning av bioetikens tilltagande kommersialisering och anpassning till läkemedelsindustrins värderingar. Det mesta speglas ur ett USA-perspektiv, vilket på sina ställen gör boken svåräst för svenska läsare, särskilt de som inte vet hur det amerikanska hälsovårdssystemet fungerar i detalj och inte heller känner till alla de läkemedelsskandaler som författaren hänvisar till.

Elliott gör intressanta

jämförelser även bakåt i tiden och använder då som referenser bland annat sin far, privatpraktiserande allmänläkare verksam fram till slutet av 1990-talet, och brodern, verksam som psykiater alltsedan 1980-talet. Förändringen i läkemedelsföretagens marknadsföring

under de senaste 20 åren är slående, samtidigt som läkarrollen förändrats från att ha varit relativt självständig till att numera vara en kugge i det sjukvårdsmaskineri som i USA till stor del styrs av försäkringsbolagen vad gäller val av utredningar och terapi.

Ett särskilt kapitel ägnas kliniska prövningar och de rättmätiga kraven på etisk granskning före igångsättandet. I

USA handläggs detta av »institutional review boards« (IRBs), vilka från början var fristående, universitetsanknutna organisationer men som numera ofta ägs av vinstdrivna företag som konkurrerar med varandra bland annat genom att sätta ribban lågt och klara av granskningen så snabbt som möjligt. För sökanden avslag vid en IRB kan man utan begränsningar gå vidare till nästa!

Många av Elliotts källor är avhoppade personer från läkemedelsindustrin och IRBs, samt läkare som förut låtit sig köpas för att som »key opinion leaders« sätta sitt namn på av företagen skrivna vetenskapliga arbeten och översiktsartiklar som framhäver de egna preparaten. Författaren framhåller de vetenskapliga tidskrifternas stora ansvar att motverka »ghost writing« och företags sponsrade supplement utan sedvanlig vetenskaplig granskning. Eventuella »conflicts of interest« ska alltid redovisas!

Sammantaget ger boken en skrämmande bild av utvecklingen i USA, som snabbt lär sprida sig till andra länder i och med läkemedelsindustrins globalisering. Även om framställningen är vinklad stöder sig författaren på digra faktauppgifter och långa referenslistor. Detta gör att boken kan vara en väckarklocka även för svenska läkare, medicinska redaktörer och läkemedelsforskare.

Anders Vahlquist

professor, medicinska vetenskaper,
Uppsala universitet,
gästforskare vid Edinburgh University,
redaktör för Acta Dermato-Venereologica

Foto: Martin Sundström